

I det ødelagte Steinkjer. Fra en tid da melken ble hentet med spann i melkebutikken. Og fra en tid under okkupasjonen da lastebilene ennå ikke hadde store gassgeneratorer og gikk på ved. De ble snart påmontert. - Nystrom.

Kapitulasjonen 10. juni

Det har vært to syn på den norske kapitulasjonen av 10. juni 1940. Det ene synet går ut på at det bare var stridskreftene i Nord-Norge som nedla våpnene. Norge som stat var stadig krigsførende, og den norske krigsmakten fortsatte sine operasjoner fra Storbritannia under Regjeringens ledelse. Ifølge det andre synet av kapitulasjonen total. Det var den samlede norske krigsmakt som nedla våpnene, og Norge som stat va ikke lenger krigsførende. Nordmenn som fortsatte krigen i utlandet, førte den ikke på vegne av noen norsk stat.

Som så ofte er det synet på rettsoppgjøret etter krigen som påvirker de stridende oppfatningene. Dersom Norge ikke var i krig etter 10. juni, fantes det heller ingen «fiende». Men bistand til fienden var nettopp det som så mange ble dømt for under rettsoppgjøret. Det juridiske grunnlaget for en stor del av oppgjøret faller bort dersom Norge ikke var i krig etter 10. juni. Det er derfor først og fremst nordmenn som er blitt rammet av rettsoppgjøret, som har hevdet at kapitulasjonen var total. På faghistorisk og juridisk hold har det vært liten støtte for dette synet.

De som hevder at kapitulasjonen var total, har særlig festet seg ved at den tyske teksten til kapitulasjonsavtalen inneholder en setning om at «de samlede (gesamten) norske stridskrefter nedlegger våpnene». De som mener at kapitulasjonen var lokal, peker på at dette bare refererer til 6. divisjon som er nevnt i den foregående setningen i avtaketeksten. De poengterer også at kapitulasjonsavtalen var en rent militær avtale som trengtes for å ordne forholdene i Nord-Norge. Regjeringen som har det endelige ansvaret for krig og fred, inngikk ingen avtale om fred. Norge var derfor fortsatt i krig.

Selv om dette holder juridisk, har saken likevel en kompliserende politisk side. Under riksrådsforhandlingene sommeren 1940 desavuerte norske politikere Regjeringens krigslinje. Imidlertid kom det aldri til noe stortingsvedtak som uttrykte politikernes syn. Det formelle og konstitusjonelle grunnlaget for Regjeringen og dens krigføring ble derfor ikke røkket. Men det politiske grunnlaget var uheldig svakt i begynnelsen.

Avgjørelsen tas

6. juni traff Regjeringen den avgjørelsen som den i de foregående dagene var blitt stadig mer klar over at den måtte treffe. Den ville reise til Storbritannia og fortsette som krigsførende der. Regjeringen formaliserte avgjørelsen i et statsråd som ble holdt 7. juni klokken 14. Vedtaket var enstemmig som avgjørelsene 9., 10. og 11. april. Samme kveld forlot Kongen og Regjeringen landet med den britiske krysseren «Devonshire».

Da Regjeringen reiste, beordret den med seg general Fleischer. Han ble sjef for hæren i Storbritannia. Ruge selv insisterte på å bli igjen og gå i krigsfangenskap. De av marinens fartøyer som var i brukbar stand, og alle flt som kunne dra så langt, fikk ordre om å

Mange landsens kirkegårder måtte etter hvert gi plass for fjerne fra flere nasjoner etter kampene i Norge. Her dannet en tysk avdeling enesvakt for en av sine egne som ble stedd til beile i en bygd i Trøndelag. - Nystrom.

ta seg over til Storbritannia. Samtidig oppfordret Regjeringen alle flyoffiserer til å reise. Derimot la den ikke noen vekt på å få med seg landmilitære offiserer eller menige mannskaper.

Da Kongen og Regjeringen forlot Norge, stod de norske troppene fortsatt ved fronten. De innledet til og med sitt siste angrep sent 7. juni og presset på neste dag. Om kvelden meldte imidlertid Kuge at det ville bli forhandlinger om kapitulasjon. 10. juni kapitulerte de norske stridskreftene i Nord-Norge (se ramme).

Det hender at meteorologiske kulisser og scene stemmer overens selv i virkeligheten og ikke bare i bøker eller på film. Regjeringen forlot landet i dårlig vær. De fleste som har fortalt om avreisen, nevner regn, tåke og blåst. Regjeringen gikk en usikker skjebe i møte. «(. . .) ta ut på den ferda som kanskje for alle tider skulle skilja meg ifrå Noreg.» skrev Koht i sin dagbok.

Torsvæls Forten apr 95

108494